

N:o 115.

Af herr **M. Höjer**, med förslag till ändrad lydelse af §§ 15, 18, 19 och 33 i kongl. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

Frågan om sådan ändring af kongl. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm, att genom densamma kunde åt hufvudstadens kommunalrepresentation tillerkännas rätt att inom sig sjelf utse sin ordförande, har flere gånger varit föremål för Riksdagens bedömande. Första gången skedde det 1869 genom en motion af friherre J. Liljenkrantz, andra gången 1898 genom en motion (n:o 7) af sex bland Andra Kammarens ledamöter, framburen af undertecknad, samt tredje gången år 1900 genom en motion (n:o 126), väckt af undertecknad allena. Yrkandet af 1898 års motionärer föregicks af en synnerligt utförlig motivering, i hvilken, efter påpekande af det faktum, att öfverståhållarens sjelfskrifna ordförandeskap bland Stockholms stadsfullmäktige aldrig var ifrågasatt under de vidlyftiga förhandlingar, som föregingo kommunal-lagarnes utfärdande, både anfördes de tungt vägande skälen för reformen och uppvisades tydligt och klart de många orimligheterna och motsägelserna i nu gällande bestämmelser, hvilka innehöllo en flagrant kränkning af den sjelfstyrelsens princip, som går igen i hela den svenska kommunallagstiftningen. Denna motivering underströks och skärptes ytterligare af undertecknad i min motion vid 1900 års riksdag. Jag tillät mig äfven att i den särskildt betona den motsägelse, som ligger i § 15 af kongl. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm, der det heter, att öfverståhållaren, som enligt § 18 vid stadsfullmäktiges sammanträden förer ordet, då han tillstådes är, »icke kan till stadsfullmäktig

väljas», en motsägelse, som skulle försvinna, om öfverståhållarens sjelfskrifna ordförandeskap upphörde och honom endast gäfves rätt att vid stadsfullmäktiges sammanträden i öfverläggningarna, men ej i besluten deltaga. Hvad angår frågans öden hitintills inom den svenska Riksdagen, må det vara nog att påminna derom, att reformen förordats af 1869 och 1900 års lagutskott samt att den blifvit vid begge dessa tillfällen af Andra Kammaren bifallen, den senare gången utan diskussion och utan votering. Äfven inom den Första Kammaren höjdes vid 1900 års riksdag mäktiga röster till förmån för motionen. Ingen nekade dess principiella berättigande, och att den inom kammaren föll, torde utslutande hafva berott på en kanske väl långt drifven hänsyn till Stockholms stadsfullmäktige, hvilkas majoritet af vana, personlig hänsyn eller bristande intresse för hufvudstadens kommunala sjelfständighet *hitintills* ställt sig afvisande mot reformen.

Men äfven inom nämnda korporation hafva tid efter annan röster höjt sig till protest mot den rent af brutala förödmjukelse, som ligger deri, att hufvudstadens kommunalrepresentation ensam i hela vårt land icke aktas värdig att sjelf utse sin ordförande. Förslag till en förändring hafva inom stadsfullmäktige blifvit väckta åren 1874, 1886 och 1898, men alla gånger fallit på grund af motståndet hos en majoritet, för hvilken ännu icke tillräckligt gått upp principvidrigheten i nu gällande bestämmelser och som icke nog beaktat den på sista tiden alltmer ådagalagda svårigheten att med bibehållen objektiv opartiskhet förena egenkaperna af Konungens höga förtroendeembetsman och *sjelfskrifven* ordförande i hufvudstadens kommunalstyrelse. Genom motioner af den 17 september och den 5 november sistlidna år har frågan å nyo, om också i något förändrad form, blifvit underställd Stockholms stadsfullmäktiges pröfning. Deras beredningsutskott har i ett utlåtande, dateradt den 10 januari 1901, hemställt, att motionerna icke måtte till någon åtgärd föranleda, och dervid i främsta rummet åberopat det gamla och numera utslitna skälet, att öfverståhållarens sjelfskrifna *ordförandeskap* vore nyttigt och nödvändigt med anledning af hans utsträckta pröfningsrätt i afseende å stadsfullmäktiges beslut. *Detta* skäl torde emellertid länge sedan vara vederlagdt såväl af 1898 års motionärer som i synnerhet af lagutskottet vid 1900 års riksdag. Hvad angår beredningsutskottets idé att ställa upp å ena sidan Stockholms stads relativt stora kommunala sjelfständighet med hänsyn till verkställighet och förvaltning och å den andra öfverståhållarens sjelfskrifna ordförandeskap såsom ett slags equi-

valenter mot hvarandra, så att det senare skulle vara *priset* för den förra, så kan man, på samma gång man uttryckligt förnekar både det historiska och logiska sambandet mellan båda dessa saker, tillika hålla före, att stadsfullmäktige inom rikets främsta kommun *böra* ega rätt att sjelfva utse sin ordförande utan att denna kommun i gengäld förlorar ett uns af den sjelfständighet, som den hitintills åtnjutit och icke missbrukat. Mot utskottets på något lös grund byggda hemställan hafva emellertid fyra af utskottets medlemmar på de af Riksdagens lagutskott 1869 och 1900 anförda skäl anmält sin reservation. Oförtydbart är också, att äfven inom Stockholms kommunalrepresentation den åsigten efter hand gör sig gällande, att med afseende på den nuvarande anordningen de förmenta fördelarne alls icke uppväga de alltmer i ögonen fallande olägenheterna och att till förverkligande af hufvudstadens kommunala sjelfstyrelse öfverståthållarens sjelfskrifna ordförandeskap i stadsfullmäktige så snart som möjligt bör upphöra. För att i min ringa mån bidra till en dylik reform, vågar jag härmed för tredje gången underkasta frågan Riksdagens upplysta bedömande. Med åberopande af *hela* motiveringen till den i Andra Kammaren vid 1898 års riksdag väckta motionen, n:o 7, såsom vore denna motivering ord för ord här införd, samt med hänvisning till de grunder, som af lagutskottet vid 1900 års riksdag blifvit i dess utlåtande n:o 25 i ämnet anförda, hemställer jag vördsamt,

att Riksdagen måtte för sin del besluta, att nedannämnda paragrafer i kongl. förordningen den 23 maj 1862 om kommunalstyrelse i Stockholm må erhålla följande förändrade lydelse:

§ 15.

Nedannämnda personer må med hänsigt till deras embets- och tjenstemannaställning icke vara stadsfullmäktige, nemligen öfverståthållaren, underståthållaren, polismästaren och stadens fiskaler, äfvensom de tjenstemän och betjente, hvilka i och för sina befattningar äro inför stadsfullmäktige eller under dem ställda nämnder eller afdelningar redo skyldige.

Vid stadsfullmäktiges sammanträden eger öfver-

ståthållaren eller, der han hindrad är, uderståthållaren att vara tillstådes och i öfverläggningarna, men ej i besluten deltaga.

§ 18.

Stadsfullmägtige välja årligen bland sig en ordförande och en vice ordförande, om hvilka val uder rättelse skall till öfverståthållareembetet insändas.

Äro både ordförande och vice ordförande hindrade att vid något stadsfullmägtiges sammanträde närvara, välja de, som tillstådes äro, en annan ordförande för tillfället.

Fullmägtige antaga ock en sekreterare, hvars åligganden bestämmas i en instruktion, som de kunna finna skåligt för honom utfärda.

§ 19.

Stadsfullmägtige, för hvilka tjänstgöringsåret börjas den 1 april, sammanträda å första helgfria dag i februari, april, juni, oktober och december månader samt deremellan så ofta ordföranden finner sådant af nöden. Kallelse till sammanträde bör ock utfärdas, då 10 eller flere af fullmägtige med uppgift om anledningen skriftligen derom anhålla.

§ 33.

Stadsfullmägtige utse bland sig högst tio personer att jemte ordföranden och vice ordföranden hos fullmägtige utgöra ett särskildt utskott, som har att med sin uppmärksamhet följa förvaltningen af stadens angelägenheter i alla ritningar; till fullmägtige göra framställningar och förslag, som i ett eller annat hänseende häraf kunna föränledas; till föredragning bereda alla de ärenden för öfrigt, i hvilka fullmägtige skola utlåtanden eller beslut meddela samt å stadsfullmägtiges

vägnar företrädesvis öfvervaka verkställigheten af fullmäktiges beslut. Detta beredningsutskott eger att från de under stadsfullmäktige lydande nämnder, afdelningar eller tjänstemän infordra de yttranden och upplysningar, som för ärendenas utredande äro af nöden, äfvensom att hos öfverståthållareembetet omedelbart göra framställning om upplysningars infordrande från embetsmyndigheter på sätt för stadsfullmäktige i § 28 medgifvet är.

Öfverståthållaren är obetaget att öfvervara beredningsutskottets sammanträden samt att i öfverläggningarna, men ej i besluten delta.

Den hos stadsfullmäktige anstälde sekreteraren tjänstgör ock i sådan egenskap hos beredningsutskottet.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 26 januari 1901.

Magnus Höjer.